

LRFs policy för kretslopp

Inledning

Genom vision och värdegrund beskrivs vad LRF vill och varför LRF finns. De strategiska målen anger riktning för vad LRF ska åstadkomma. En policy är styrelsens verktyg för att ge organisationen stöd för att hålla rätt riktning.

Denna policy antogs den 1 mars 2017 av riksförbundsstyrelsen och ersätter LRFs avfallspolicy för primärproduktionen från 1997.

Syfte

Syftet med LRFs policy för kretslopp är att fastslå LRFs övergripande ståndpunkter i kretsloppsfrågan.

Bakgrund

LRFs kretsloppspolicy syftar till att tydliggöra organisationens övergripande ståndpunkter avseende kretslopp och en cirkulär ekonomi. Denna policy fokuserar på kretsloppet mellan land-stad-land.

En cirkulär ekonomi är en ekonomi i vilken resurseffektivitet placeras i centrum för ekonomiskt beslutsfattande och utövande, mervärde säkerställs och resurserna kan återanvändas om och om igen. Det är en ekonomi där påverkbart avfall elimineras, kravet på nya resurser minimeras, verkningsgraden förbättras och kostnaderna minskas. Det gäller både för ändliga resurser och de som ingår i bioekonomin.

Dagens flöde av material och växtnäring är i stort sett linjär till naturen. Vi tar en resurs, vi gör en produkt från det, vi använder denna produkt och sedan kasserar vi den. När vi vill, eller behöver en annan produkt börjar vi om processen igen. Resultatet är att vi använder naturresurser och producerar avfall i ett linjärt flöde. Den fortsatta och ökande efterfrågan på produkter som framställs på detta sätt resulterar i ett direkt tryck på våra gemensamma naturresurser.

Jord- och skogsbrukssektorn är relativt unik eftersom den är beroende av naturresurser och kretslopp som dess primära ingångar. Resurser såsom vatten, mark, näringsämnen och den biologiska mångfalden ligger till grund för ekosystemens funktion och ger det utrymme där vi arbetar. Jord- och skogsbrukets drivande kraft är fotosyntesen, med hjälp av ett hållbart förvaltande av bördig mark, växtnäring och ekosystem kan de gröna näringarna leverera en rad tjänster till samhället.

Eftersom kraven på dessa naturresurser växer i en linjär ekonomi, riskerar vi att förbruka dem bortom hållbara gränser och undergräver framtiden för de gröna

2017-03-01--02

näringarna och de fördelar de genererar för samhället. För att en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssamhälle och bioekonomin ska fungera måste jord- och skogsbruket involveras. Att skapa en hållbar produktion där vi värnar om våra naturresurser, en giftfri miljö och framtida generationers livsmedelsproduktion är grunden för LRFs syn på en biobaserad cirkulär ekonomi. Teknik för hållbara kretslopp utvecklas hela tiden och LRF är därför teknikneutralt och vill se en ökad implementering av ny kretsloppsteknik. I detta sammanhang är förbränning, förgasning och pyrolys intressanta alternativ för återföring av växtnäring; även källsorterande system kan vara intressanta om rena och hygieniska kretsloppsprodukter kan uppnås.

LRF anser att ett hållbart kretsloppsarbete kommer att göra företagen i det gröna näringslivet mer tåliga, genom att minska risker kopplade till externa tillgångar och råvarupriser, minska trycket på naturresurser och öppna upp nya intäktströmmar genom innovation och samarbete mellan branscher och industri. Politiken och regelverket måste utformas så att giftfria kretslopp främjas och stärker konkurrenskraften samt samhällets resiliens.

En genomsyrande princip för LRF är att värna om generationsmålet och naturens framtida produktionsförmåga för att nå målsättningen om hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

- Återvinning av önskade ämnen ska eftersträvas för att minimera en oönskad miljöpåverkan
- Ändliga naturresurser skall tas om hand om på så sätt att de kan utnyttjas om och om igen, ett system som kontinuerligt tillför miljön förorenande ämnen kan inte accepteras.
- I avvägningar mellan olika kretsloppstekniker och dess påverkan på miljömålen skall så rena kretsloppsprodukter som möjligt prioriteras, för att värna jord- och skogsbrukets framtida produktionsförmåga.
- Avgörande för återanvändning och återvinning är att inga förorenande ämnen tillförs naturen och principen rent in – rent ut gäller, oönskade ämnen ska tas ut ur systemet.

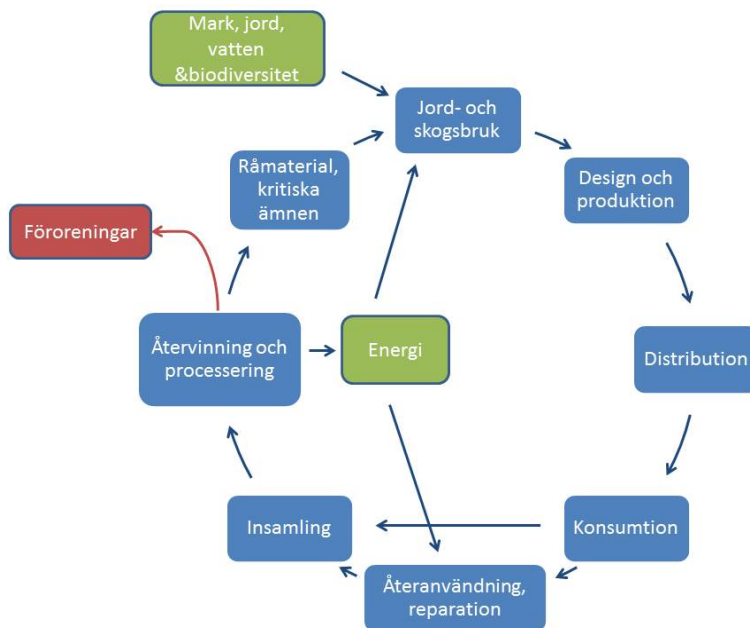
Växtnäring

I Sverige återförs endast ca 25 % av den fosfor som kommer in till städernas avloppsreningsverk till åkermarken via spridning av avloppsslam. Större delen av slammet används till anläggningsjord (banvallar med mera) och till återställning av gruvområden. Mindre än hälften av den totala mängden avloppsslam är certifierat enligt Revaq och av 1 700 avloppsreningsverk är 42 anslutna till Revaq. För att nå en hållbar återföring av fosfor och minska brytningen av ny fosfor krävs ny teknik. Fosfor är sedan 2014 listat av EU som ett kritiskt ämne där tillgången till råmaterialet bedöms som osäker. LRF har därför valt att sätta upp tydliga mål för återföringen av fosfor. Till år 2030 vill LRF att majoriteten av den fosfor som når städerna - och tas om hand i avloppsreningsverken - återförs till produktionen på ett sätt som inte strider

2017-03-01--02

mot miljömålen *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*. Med de nuvarande lagförslagen och målen inom Revaq kommer flera av Sveriges avloppsreningsverken inte klara av kvalitetsmålen till 2030. LRF vill därför se en utveckling och användning av nya tekniker för en återföring av växtnäring till åkermarken i linje med miljömålen *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

På samma sätt som det är viktigt att det stora flödet av fosfor från stad till land är rent och att dess slutprodukt ligger i linje med miljömålet *Giftfri miljö* krävs detsamma för kretslopp från enskilda avlopp eller växtnäring som återvinns ur exempelvis sjö/havs-sediment. All växtnäring som återförs till produktionen måste klara högt ställda krav på renhet och får inte bidra till ökad påverkan på ekosystemen eller att lantbrukets anseende påverkas negativt. För kretslopp av växtnäring från små avlopp är det viktigt att även ta in kostnadseffektivitetsaspekten när det gäller val av teknik. Det är inte rimligt att ställa lika höga krav på små avlopp och enskilda fastighetsägare som för kommunala avloppsreningsverk.

Hållbart kretslopp

LRF anser att ett hållbart kretslopp är ett system där naturresurser och önskade ämnen tas om hand och föroreningar som uppstår i de olika leden fasas ut och inte tillförs ekosystemet (se illustration ovan). Det är viktigt att växtnäring och framför allt kritiska ämnen som exempelvis fosfor återförs från stad till land. LRF anser att de gröna näringarna ansvarar för att produkter som lämnar jord- och skogsbruket är säkra och produceras på ett hållbart sätt. Övriga delar av samhället bär ansvaret för att exempelvis växtnäringsämnen som skall återföras till jord- och skogsbruket inte tillför föroreningar till ekosystemet. Exempel på föroreningar som kan tillföras jord- och skogsbrukets efterföljande led är

2017-03-01--02

tungmetaller, mikroplast, läkemedelsrester, flamskyddsmedel och antibiotikaresistenta bakterier. Det hållbara kretsloppet bygger på att de eventuella föroreningar som tillförs i exempelvis design, distribution, konsumtion eller insamling elimineras eller tas ut ur flödet innan önskade ämnen återförs.

LRFs arbete

LRF arbetar för en hållbar utveckling och en övergång till en biobaserad cirkulär ekonomi utan att föroreningar tillförs ekosystemet. LRFs fokus ligger på att kretsloppsprodukten inte strider mot miljömålen *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*. Återföring av växtnäring från stad till land får helt enkelt inte leda till förorening eller ökat läckage.

Ett hållbart kretslopp mellan stad och land är nödvändigt inte bara ur ett resursperspektiv utan bidrar även till att stärka lantbruket, minska importen av insatsmedel och därmed minska beroendet av andra länder. LRF anser att det även har betydelse för att nå FN:s mål om hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Det är avgörande för LRF och dess medlemmar att bibehålla konsumenternas och marknadens förtroende. LRF samarbetar därför tätt med näringen och ställer högt ställda krav på ett rent kretslopp ur såväl hållbarhets - som marknadsperspektiv. LRF tar sitt ansvar för att höja kompetensen om hållbara kretslopp inom de gröna näringarna genom till exempel rådgivning inom Greppa Neringen

LRFs ställningstaganden

Nedan följer LRFs ställningstaganden inom kretsloppsfrågorna. Avsnitten anger inom vilka roller det framförallt är möjligt att påverka för att LRFs målsättningar inom kretslopp ska uppfyllas: LRF, Politiker och beslutsfattare samt Forskning och innovation, FoI.

LRF

- LRF anser att det är samhällets ansvar att skapa rena kretslopp som inte ligger i konflikt med miljömålen *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.
- LRF är teknikneutralt och medverkar i olika utvecklingsprojekt och certifieringssystem i syfte att driva utvecklingen och vill se en ökad implementering av ny och renare kretsloppsteknik.
- Varken LRFs eller lantbrukets goda anseende får påverkas negativt av att vara en aktiv del i arbetet för ett rent kretslopp mellan stad - land.
- LRF arbetar för ökad resurseffektivitet och hållbarhet inom de gröna näringarna genom rådgivning och kunskapshöjande aktiviteter, exempelvis inom Greppa Neringen.

2017-03-01--02

- LRF anser att material och växtnäring som återförs till produktionen skall återföras på ett sätt som ligger i linje med rådande rekommendationer.

Politiker och beslutsfattare

- I enlighet med principen om att förorenaren betalar har samhället ett ansvar att ändliga naturresurser (såsom växtnäringsämnen) som återförs till produktionen/grödor/odlingen inte tillför föroreningar och har hög växttillgänglighet.
- Kostnaden för ett rent kretslopp skall belasta de som bidrar till förorening av det som ska återföras.
- Föroreningar skall sorteras ut såväl uppströms som nedströms och inte tillföras ekosystemen.
- Naturresurser och växtnäring som cirkulerar mellan land – stad – land skall återföras utan tillförsel av hälsofarliga eller miljöfarliga ämnen, varken kända eller okända. Återföring av växtnäring får inte innebära en ökning av metaller i marken. Bästa möjliga teknik för en ren kretsloppsprodukt mellan stad-land ska därför vara ett centralt begrepp i alla beslut.
- Användningen av kretsloppsprodukter får inte riskera att negativt påverka exempelvis omkringliggande vattendrag eller markens mikrobiologi på grund av tillförda föroreningar.
- Kretsloppsprodukter får inte negativt påverka samhällets eller konsumenters förtroende för lantbrukets produkter och mervärden.
- Vid användande av avfallshierarkin är strävan mot giftfria kretslopp avgörande: Om det inte går att återanvända en produkt eller ett ämne utan att det strider mot miljömålet *Giftfri miljö* skall det inte återanvändas, utan fokus ska då flyttas vidare ned i avfallshierarkin till ”återvinna” och ”utvinna”.
- Till 2030 ska minst 80 % av fosfor i kretsloppet land-stad-land återföras till produktionen i en form som är i linje med miljömålen *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.
- Till 2050 ska 90 % av fosfor i kretsloppet land-stad-land återföras till produktionen i en form som inte tillför föroreningar till mark/vattensystemet.

Forskning och innovation

- Forsknings- och innovationsresurser behöver riktas mot en utveckling av hållbart kretslopp, såväl för att stärka produktionens hållbarhet som för att minska miljörisker.
- Dagens konsumenter ställer allt hårdare krav på en hållbar produktion och EU betonar genom sin lista på kritiska ämnen vikten av att återföra fosfor till produktionen. Det är därför angeläget att på både kort och lång sikt finna effektiva strategier som kombinerar förebyggande åtgärder med giftfria kretslopp.
- Politisk vilja liksom beslut behövs för att starta och finansiera insatserna inom forskning och innovation. Frånvaron av ett hållbart

2017-03-01--02

kretslopp och fungerande strategier ska inte vara ett hinder för utveckling och företagande inom det gröna näringslivet i Sverige.